

TRAKYA BÖLGESİNDE BAZI ŞARAPLIK ÜZÜM ÇEŞİTLERİNİN PAZAR YAPISI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA^{1,2}

Nalan YÜKSEL DELİCE³

Erdoğan OKTAY⁴

ÖZET

Bu araştırma Trakya Bölgesi'nde yoğun olarak üretilen Yapıncak, Semillon Cinsaut ve Papazkarası üzüm çeşitlerinin pazarlanmasına ilişkin mevcut durumun ve sorunların belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada tabakalı raslantısal örnekleme yöntemi ile seçilen 121 tarım işletmesi ve tam sayım yöntemi ile 34 şarap fabrikasından sözel anket yoluyla elde edilen 1991/92 üretim yılına ilişkin veriler değerlendirilmiştir. Üretilen üzümlerin pazarlanma oranının %93,68 olduğu ve pazarlanan şaraplık üzümlerin %51,35'inin özel, %48,65'inin kamu (Tekel) şarap fabrikalarına satıldığı saptanmıştır.

GİRİŞ

Dünya üzüm (*Vitis vinifera* L.) üretiminin yaklaşık %60-70'i şarap üretiminde kullanılmaktadır (2). Türkiye'de ise üretilen üzümün ancak %2-2,5'u şaraba işlenmektedir ve şarap üretiminde Trakya Bölgesi (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ) %40-50 paya sahiptir. Türkiye'de son yıllar itibarıyla 1 milyon hl şarap üretim kapasitesi ile 1994 yılı verilerine göre 726,83 bin hl şarap üretilmiş ve bunun 170,51 bin hl'si distilasyona ayrılmıştır (5).

Türkiye'de şaraplık üzüm ve şarap konusunda yapılan araştırmalar genelde teknik ve teknoloji yönlü çalışmalardır. Çeşit düzeyinde pazar yapısına ilişkin araştırmalar bulunmamaktadır. Dilmen, Gaziantep ili bağcılığının ekonomik analizini yapmış ve Türkiye bağcılığında belirsizlik sorununu incelemiş, il düzeyinde üzüm üretiminin fonksiyonel analizini yapmıştır

(3). Açıl ve Rehber (1), Nevşehir ili bağ işletmelerinde üzüm üretiminin fonksiyonel analizini yapmıştır. Pirinçcioğlu (4), Türkiye'nin şaraplık üzüm ve şarap üretimini tarihsel olarak incelemiş, şarap sanayiinin mevcut yapısal, teknolojik ve ekonomik durumunu anket verilerine dayanarak değerlendirmiştir. Ülkemizde sınırlı sayıda araştırma olmasına karşın şaraplık üzüm üretiminin yoğun olduğu Avrupa ülkelerinde, Avustralya'da, Amerika'da ve Rusya'da ekonomik ve pazar yapısına ilişkin çok sayıda araştırma bulunmaktadır.

Bölgede şaraplık üzüm üreten işletmelerde, bazı çeşitlerin arz ve talep yapısını incelemek, pazarda mevcut şarap işletmelerinin yarattığı talep, oluşan fiyat ve pazarlama şeklinin çeşit bazında farklılığını ortaya koymak, üzüm üreticileri ile şarap işletmeleri arasındaki sorunların değerlendirilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

¹ Yayın Kuruluna geliş tarihi: Temmuz 1996

² Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim dalında "Trakya Bölgesi Şaraplık Üzümler Üretim Ekonomisi ve Pazarlaması Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tezinden alınmıştır.

³ Dr., Bağcılık Araştırma Enstitüsü - TEKİRDAĞ

⁴ Prof. Dr., Ege Üniversitesi Tarımsal Araştırma ve Uygulama Merkezi - İZMİR

MATERYAL VE METOT

Materyal

Çalışmanın materyalini, bölgede şaraplık üzüm üretiminin yoğun olduğu üç ilçede (Edirne Uzunköprü İlçesi, Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri) bağı olan tarım işletmelerinden seçilen işletmeler ile tüm şarap işletmelerinde araştırmacı tarafından uygulanan sözel anket yoluyla, 1991/92 üretim dönemine ilişkin, elde edilen veriler oluşturmuştur. Ayrıca konu ile ilgili diğer kurum ve kişilerce yayınlanmış kaynaklardan toplanan veriler de materyal olarak kullanılmıştır.

Metot

Çalışmada iki farklı popülasyondan yararlanılarak, üzüm üreticilerinden tabakalı rastlantısal örnekleme yöntemi ile 121 tarım işletmesi

ve şarap işletmelerinden tam sayım yöntemi ile 34 işletme örnek işletme olarak seçilmiştir. İncelenen çeşitlerin belirlenmesinde Tekel Şarap İşletmelerinin son beş yılda bölgeden almış olduğu şaraplık üzüm çeşitlerinin oransal dağılımları dikkate alınarak, satın alınan üzüm miktarı içinde toplam %89,21 payı olan; Yapıncak (%33,0), Semillon (%24,6), Cinsaut (%21,2) ve Papazkarası (%10,6) çeşitleri araştırma kapsamına alınmıştır (Cetvel 1-2). Örnek işletmelerden, araştırma için geliştirilmiş anket formları ile gerekli veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde ortalamalar, yüzde oranlar, regresyon ve varyans analizi yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin tümü bilgisayarda Lotus123 ve Minitap paket programlarından yararlanılarak değerlendirilmiştir.

Cetvel 1. Araştırma alanında çalışmakta olan şarap işletmelerinin tipi, kuruluş kapasitesi ve 1991 yılı üretim miktarları.

Tableau 1. Les capacités d'établissement et les productions des entreprise du vin active dans la region de recherche en 1991.

İşletme tipi <i>Les entreprise</i>	İşletme sayısı <i>Le nombre d'entreprise</i>	Kuruluş kapasitesi (Kap hacmi) (1000 lt.) <i>La capacité d'établissement</i>	Üretim miktarı (1000 lt.) <i>La quantité de la production</i>
Tekel (Etat)	5	21423,0	14368,0
Özel (Privée)	34	13752,5	5278,8
Toplam (Totale)	39	35175,5	19646,8

Kaynak: Tekirdağ Tekel Şarap ve İçki Fabrikası Müdürlüğü Şarköy ve Mürefte Tekel Pazarlama ve Dağıtım Müdürlüğü.

Cetvel 2. Son beş yılda tek el işletmeleri tarafından araştırma bölgesinde alımı yapılan şaraplık üzüm miktarı (ton) ve bazı çeşitlere göre dağılımı (%).

Tableau 2. La quantité et le pourcentage des variétés de raisin du cuve acheté par les entreprises d'état dans la region de recherche en 1989-93.

Şaraplık üzüm çeşitleri <i>Les variétés</i>	1989	1990	1991	1992	1993	1989-93 ort. dağılım <i>Le pourcentage</i>
Yapıncak	8670,5	6733,3	4430,1	5514,7	5021,7	32,99
Semillon	3863,8	2646,9	6340,6	4651,5	5155,7	24,61
Cinsaut	4112,2	3905,7	4369,2	3828,9	3276,2	21,17
Papazkarası	1043,5	1624,5	1853,0	2729,4	2511,7	10,60
Dört çeşit top.	17490,0	14950,4	16992,9	16724,5	15965,3	89,21
Diğer çeşitler	1522,4	1778,7	1951,3	1609,7	3075,2	10,79
Toplam alım	19012,4	16729,1	18944,2	18334,2	19040,5	100,00

Kaynak : Tekirdağ Tekel Şarap ve İçki Fabrikası Kayıtları, 1989-93.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

1. Bölge düzeyinde elde edilen sonuçlar

Türkiye üzüm üretiminde %2,6 paya sahip Trakya Bölgesi'nde üretilen üzümün son yedi yıl süresince %30-45 arası oranlarda şaraplık üzüm olarak arz edildiği belirlenmiştir (Cetvel

3). Bu oran, ülkemizdeki şaraplık üzüm kullanım oranı (%2,5) ile karşılaştırıldığında çok yüksek bir değer taşıdığı görülmektedir. Araştırma bölgesinde üretilen şarap miktarı incelendiğinde, şaraplık üzüm üretiminde olduğu gibi şarap üretiminde de ülke düzeyinde önemli bir yeri olduğu belirlenmiştir (Cetvel 4).

Cetvel 3. Trakya bölgesi'nde 1987-1993 yıllarında üretilen üzüm miktarı ile tekel ve özel sektör şarap işletmelerince satın alınan üzüm miktarları (ton).

Tableau 3. *Quantités des raisin du cuve acheté par les entreprise du vin des secteurs d 'etat et de privées dans la region de trace en 1987-1993.*

Yıllar	Bölge üzüm üretimi <i>Production de region</i>	Kampanya döneminde satın alınan üzüm miktarı <i>Quantité de raisin du cuve acheté en campagne</i>			
		Tekel <i>l'etat</i>	Özel <i>Le privée</i>	Toplam <i>Totale</i>	Bölge Üzüm Üretiminde Payı (%) <i>Pourcentage de raisin du cuve dans la region</i>
1987	85944	14694	14500	29194	33,97
1988	94857	14681	14500	29181	30,76
1989	92053	19012	19000	38012	41,29
1990	83519	16729	16700	33429	40,03
1991	90833	18944	18900	37844	41,66
1992	90992	18334	18300	36634	40,26
1993	84589	19041	19000	38041	44,97

(x): Özel sektör şaraplık üzüm alım miktarı sektörün pazar payının yarı yarıya olduğu varsayımına dayanılarak araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Bölgede üretilen şaraplık üzümler bölgedeki şarap işletmelerinin yanı sıra diğer bölgelerdeki şarap işletmeleri tarafından da satın alınmaktadır.

Kaynak: Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü İstatistik Kayıtları 1987-93 ve Tekirdağ Tekel Şarap ve İçki Fabrikası Şaraplık Üzüm Alım Kayıtları.

Cetvel 4. Araştırma bölgesinde 1984-1994 dönemine ilişkin kamu ve özel sektör şarap üretimi (1000 lt) ve ülke üretimindeki payı (%).

Tableau 4. *Production du vin du secteur d'etat et de privé et la pourcentage de la production de region de recherche en Turquie 1984-1994).*

Yıllar	Tekel <i>Etat</i>		Özel <i>Privé</i>	Toplam <i>Totale</i>		İndeks <i>Index</i>	Arş Böl. Ülke Üret. Payı (%) <i>La pourcentage de la production de region de Trace en Turquie</i>
	Takdirlik şarap <i>Le vin distillée</i>	İçmelik şarap <i>Consommation humaine</i>	Şarap <i>La cons. humain</i>	İçmelik şarap <i>La cons. humaine</i>	Şarap <i>La cons. humain+ le vin distillée</i>		
1984	1860,8	6369,0	4336,1	10705,2	12566,0	100,0	29,7
1985	1163,7	7457,8	5003,0	12460,8	13624,5	116,4	42,0
1986	2032,7	8518,5	5916,3	14434,7	16467,4	134,8	41,8
1987	1696,0	9209,0	6372,8	15581,8	17277,8	145,6	33,5
1988	2630,5	8552,6	6700,9	17231,1	19861,6	161,0	37,9
1999	7261,2	7176,7	4835,8	12012,4	19273,6	112,2	42,1
1990	4551,1	8052,0	6021,4	14073,4	18624,5	131,5	43,7
1991	9615,7	4663,6	5278,8	9942,4	19558,1	92,9	39,3
1992	5455,2	8242,9	6116,5	14359,4	19814,6	134,1	40,3
1993	4711,8	9418,8	6736,4	16155,2	20867,0	150,9	35,3
1994	122,0	11974,0	7195,9	19169,9	19291,9	179,1	49,7

Kaynak : Tekel Genel Müdürlüğü Kayıtları, İstanbul.

2. İncelenen işletmeler düzeyinde elde edilen sonuçlar

Tarım işletmeleri düzeyinde elde edilen sonuçlar

İncelenen işletmelerde arazi büyüklüğü ortalama 77,6 dekadır. Arazinin %49,7'si bağ, %50,3'si tarla ürünleri ağırlıklı olmak üzere diğer ürünlerin üretiminde kullanılmaktadır. İşletmelerdeki ortalama bağ alanı 15,4 dekadır. Bağlar ortalama 3 parsel olup, parsel büyüklüğü 5,4 dekadır. İncelenen işletmelerde bağ alanının %28,7'sinin Yapıncak, %12,6'sının Semillon, %11,8'inin Papazkarası, %10,5'inin Cinsaut, %4,7'sinin Cardinal ve %4,6'sının Alphonse üzüm çeşidiyle tesis edildiği belirlenmiştir. İşletmelerde üretilen üzümlerin %80,23'ünün şaraplık, %13,45'inin sofralık olarak pazara arz edildiği, %6,32'sinin işletmede değişik amaçlı tüketildiği saptanmıştır. Araştırmada pekmeze ve şıraya işlenen üzüm miktarları hakkında sağlıklı veri elde edilememiştir. Üreticilerin %96'sı şaraplık üzümlerin pazarlamasında zorluk çekmediklerini, ancak %6,6'sı Yapıncak, %4,1'i Clarette çeşitlerinde zorluk olduğunu, özellikle Yapıncak çeşidinin geç ve yağışlı dönemde hasat edildiği, ürün bedelinin özel sektör tarafından ocak-şubat aylarında ödendiği belirtilmiştir.

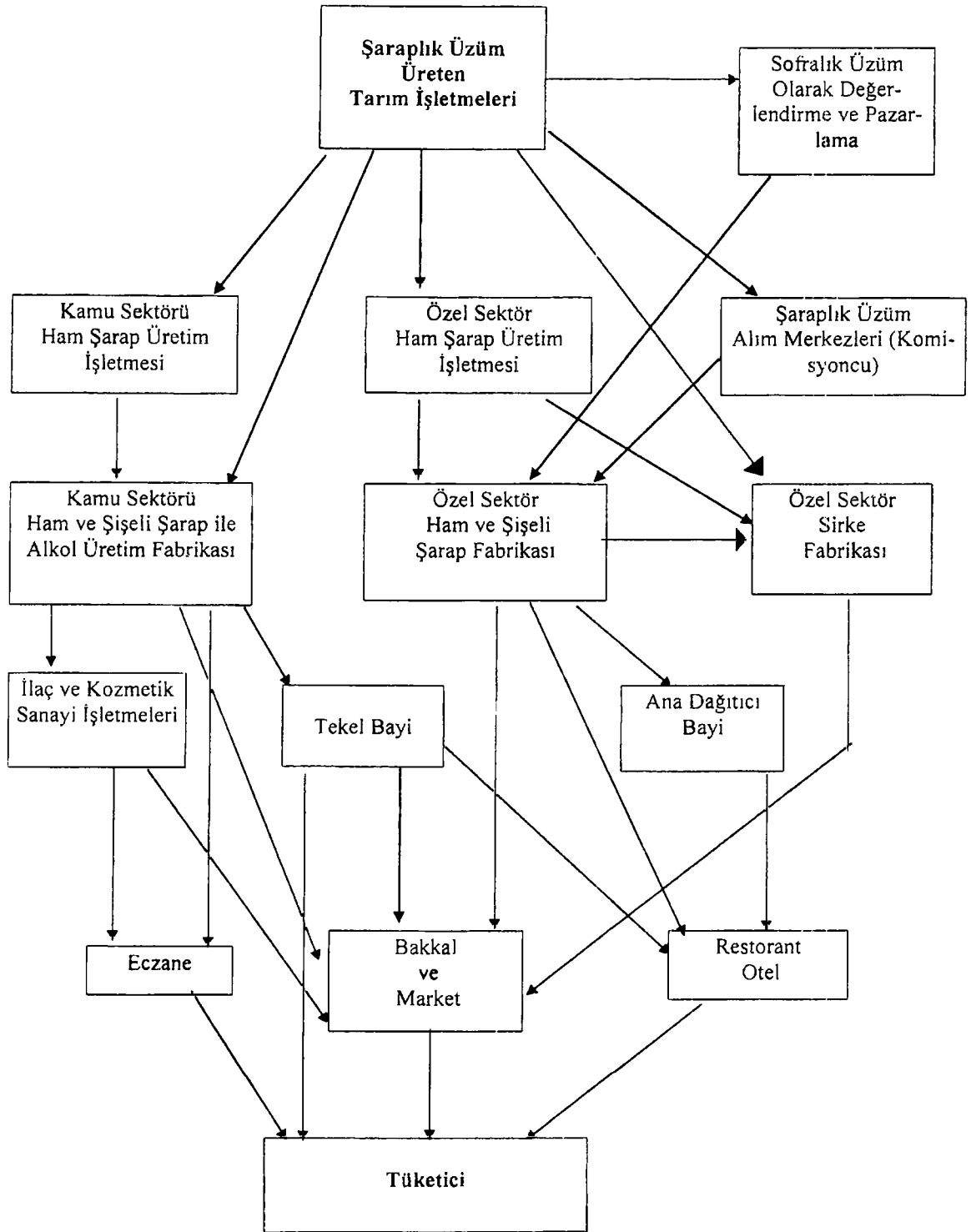
Şaraplık üzüm fabrikaya teslim şeklinde pazarlanmaktadır. Bunun sonucu üreticiler nakliye masrafı dışında bir pazarlama masrafı yapmamaktadır. Özel sektör şarap işletmelerinin bazıları, belirli yerlerde alım merkezleri oluşturmakta ve buralarda kendi elemanları veya bağcılarla iyi ilişkileri olan bir kişi ile komisyon karşılığı alım yapmaktadır. İncelenen çeşitler açısından ise Papazkarası çeşidinin tümünün kamu işletmesine, Yapıncak çeşidinin %43,78'inin kamu, %56,22'sinin özel, Semillon çeşidinin %41,53'ünün kamu, %58,47'sinin özel, Cinsaut çeşidinin ise %30,30'unun kamu, %69,70'inin özel sektör şarap işletmelerine satıldığı saptanmıştır. Şaraplık üzümlerin yurtiçinde üreticiden tüketiciye ulaştığı pazar zincirine ilişkin şema aşağıda gösterilmiştir (Şekil 1).

Şarap işletmeleri düzeyinde elde edilen sonuçlar

Araştırma bölgesinde, şaraplık üzümün talep yönünü oluşturan sanayinin anket yılı (1992) itibarıyla üretim kapasitesi, işletme tipleri ile günlük kampanya ve kap kapasitelerine ilişkin değerler Cetvel 5'de verilmiştir.

Üretim kapasitesi 1000 litrenin üzerinde olan işletmeler ülkemiz açısından büyük işletmeler olarak değerlendirilmektedir. Bölgede faaliyette olan 8 adet büyük kapasiteli işletmenin dördü kamu, dördü ise özel sektöre aittir. Üretim kapasitesi 5000 litrenin üzerindeki işletmelerin de yine biri kamu diğeri özel sektör işletmesidir. Araştırma bölgesindeki şarap işletmeleri şarap üretim teknolojisi açısından önemli olan pres ve depo tipi, ısıtma veya soğutma sistemleri ile filtre düzeneği açısından incelendiğinde üç büyük özel sektör işletmesi dışında tüm işletmelerin kamu sektörü de dahil, beton küvlerde, soğutma ve pastörizasyon işleminin yapılamadığı ortamlarda şarap ürettikleri ve işletmelerin önemli bir kısmının eski tip preslerde üzüm sıkma işlemini gerçekleştirdiği, filtrasyonda ise aspestli sistemlerin de kullanıldığı belirlenmiştir. Şarap işletmelerinin bölgedeki tarım işletmelerinden 1992 yılında aldığı üzüm miktarları ve çeşitlere göre dağılımı Cetvel 6'da verilmiştir. Araştırma bölgesinde şarap üretiminde kullanılan üzümlerin %47,73'ü kamu, %52,27'si özel sektör tarafından satın alınmıştır. Satın alınan üzümlerin önemli bölümünün Yapıncak (%37,5), Semillon (%24,5) ve Cinsaut (21,4) çeşitleri olduğu ve bu üç çeşidin şarap işletmeleri alımlarında %83,4 payı bulunduğu belirlenmiştir. Bölgedeki şarap işletmelerinin bölge dışından satın aldıkları üzümlerin oranı ise %6,50'dir. Araştırma bölgesinde şaraba işlenen üzümlerden uluslararası standartlar çerçevesinde %70 oranında şarap üretildiği varsayılarak yapılan global hesaplama sonucu şarap işletmelerinin ürettikleri şarap miktarları Cetvel 7'de verilmiştir.

Anket sonuçlarına göre yapılan bu değerlendirmeye göre işletmelerin %94,88 kapasite ile çalışmakta olduğu, kapasite kullanım oranının

Şekil 1. Şaraplık üzümün yurtiçi pazarlama kanalı şeması.
 Figure 1. La figure de marché de raisin du cuve dans le pays.

Cetvel 5. Araştırma bölgesindeki şarap işletmelerinin üretim kapasite grupları ve bazı özelliklerine ilişkin değerler.

Tableau 5. Groupe des capacités et les certains propriétés des entrprises du vin dans la region de recherche.

Üretim kapasitesi grupları Groupe de capacité	Kamu sektörü Secteur d'etat				Özel sektör Secteur de privée				Toplam Totale			
	İşlt. Sa-yısı	OGK (Ton)	OKK (Ton)	ODK (1000 lt)	İşlt. Sa-yısı	OGK (Ton)	OKK (Ton)	ODK (1000 lt)	İşlt. Sa-yısı	OGK (Ton)	OKK (Ton)	ODK (1000 lt)
50-200	-	-	-	-	4	12,5	117,5	96,0	4	12,5	117,5	96,0
201-499	-	-	-	-	11	26,8	322,5	239,0	11	26,8	322,5	239,0
500-1000	1	40,0	1000	714,0	10	40,0	676,5	496,0	11	40,0	705,9	515,8
1001-4999	3	106,7	3650	1997,7	3	40,0	1400	1216	6	73,3	2525,0	1606,8
5000 +	1	300,0	8000	15000,0	1	80,0	10000	10000	2	19,0	14500	12500
Genel ort.	5	132,0	5990	4341,4	29	32,6	865,2	745,6	34	47,2	1618,9	1274,4
Toplam	5	660,0	29950	21707,0	29	945,0	25092	21621	34	1605	55042	43328

OGK: Ort. Günlük Kapasite

OKK: Ort. Kampanya Kapasitesi

ODK: Ort. Depo Kapasitesi

OGK: Moyenne Capacité de Jour

OKK: Moyenne Capacité de Campagne

ODK: Moyenne Capacité de Cuve

Cetvel 6. Araştırma bölgesinde özel sektör tarafından satın alınan şaraplık üzüm çeşitleri ve miktarları (ton).

Tableau 6. Quantités des variétés de raisin du cuve achetée par les entreprises d'etat et de privé dans la region de recherche.

Çeşitler ^z Les variétés		Şarap işletmeleri kapasite grupları les groupes de capacité des entreprises						
		1. Grup	2. Grup	3. Grup	4. Grup	5. Grup	Genel Top ve Dağılımı (%)	
Yapıncak	1	344	2070	3440	1950	1850	10254 ^y	65,03 ^v
	2	-	-	320	1671	3523	5514	34,97 ^v
	3	344	2070	3760	3621	5373	15768	35,08
Semillon	1	36	610	865	1100	2460	5544 ^y	53,90 ^v
	2	-	-	98	2654	1989	4741	46,10 ^v
	3	36	610	963	3754	4449	10285	22,88
Cinsaut	1	125	805	1307	1200	1540	5169 ^y	57,44 ^v
	2	-	-	155	2393	1282	3830	42,56 ^v
	3	125	805	1462	3593	2822	8999	20,02
Papazkarası	1	-	-	8	-	-	8	0,29 ^v
	2	-	-	-	2700	11	2711	99,71 ^v
	3	-	-	8	2700	11	2719	6,05
Diğer Çeş.	1	23	282	229	428	1930	2892	40,28 ^v
	2	-	-	-	314	3974	4288	59,72 ^v
	3	23	282	229	742	5904	7180	15,97
Arş. Bölgesi Dışından Alınan Üzüm Miktarı	1						1900	65,03
	2						1022	34,97
	3						2922	6,95
Arş. Bölgesinden Alınan Üzüm Miktarı	1	528	3767	5849	4678	7780	21967 ^y	52,27
	2	-	-	573	9732	10779	20062	47,73
	3	528	3767	6422	14410	18559	42029	100,00

^z Özel Sektör İşl.

2: Kamu Sektör İşl.

3: Toplam İşl.

1: Secteur de Privée

2: Secteur d'Etat

3: totale)

^y Araştırma bölgesi dışındaki özel sektör tarafından alınan miktarlarda eklenmiştir

^v Çeşitlerin alımındaki sektörel dağılım (%)

Cetvel 7. Araştırma bölgesi şarap işletmelerinin 1992 yılı şarap üretim miktarları ile kapasite kullanım oranları.

Tableau 7. *Quantité de la production du vin et le pourcentage de capacité utilisée des entreprises du vin dans la région de trace en 1992.*

İşletme kapasite grupları <i>Groupes de capacité</i>	Toplam depo kapasitesi (1000 lt) <i>Capacité de caves</i>	Toplam şarap üretimi (1000 lt) <i>Production de vin</i>	Kapasite kullanım oranı (%) <i>Pourcentage de capacité utilisée</i>
50-200	384,0	369,6	98,28
201-499	2629,0	2636,9	103,96
500-9999	5674,0	4495,4	84,61
1000-4999	9641,0	10087,0	108,96
5000 ve +	25000,0	12991,3	52,38
Genel	43328,0	30580,2	94,88

son grup hariç daha da yüksek olduğu belirlenmiştir. Özel sektörün 1992 yılı şarap üretim bildirimi miktarı 6116,5 bin litre iken hesaplama sonucu 15376,9 bin litre üretildiği belirlenmiştir. İşletmeler ağır vergi yükü nedeniyle eksik bildirimle bulunduklarını belirtmişler ve gerçek şarap üretim miktarı anket aşamasında saptanamamıştır. Yukarıdaki yaklaşım ile şarap işletmelerinde üretilen şarabın %70,32'sinin beyaz, %29,68'inin kırmızı şarap olduğu ve ağırlıklı olarak sofr şarap üretildiği belirlenmiştir.

Araştırma bölgesinde şarap üretimi ve üzüm alımlarında yaklaşık %50 paya sahip olan kamu sektörü piyasada fiyatın oluşmasında ve çeşitler itibarıyla kampanya dönemlerinin başlayış ve bitişlerinde temel rol oynamaktadır. Özel sektör işletmelerin, kamu sektörünün kampanyayı açması ile belirlemiş olduğu alım fiyatlarını kabul etmek durumunda kaldığı belirlenmiştir. Kamu sektörünün incelenen çeşitler itibarıyla son yıllarda açıkladığı piyasa alım fiyatları Cetvel 8'de verilmiştir.

Cetvel 8. İncelenen çeşitlerin kamu sektörü tarafından belirlenen cari ve sabit alım fiyatları.

Tableau 8. *Prix réel et actuel des variétés de raisin du cuve recherché manifestant par la secteur d'état en 1980-94.*

Yıllar <i>Année</i>	Yapıncak	Semillon	Cinsaut	Papazkarası	Çeşitlerin ort. cari alım fiyatı <i>Prix Actuel</i> (TL/kg)	Index 1980=100	Çeşitlerin ort. sabit alım fiyatı <i>Prix réel</i> (TL/kg)
1980	12,10	14,75	12,10	14,75	13,43	100,0	13,43
1981	17,00	21,00	18,00	23,00	19,75	147,1	14,81
1982	21,00	26,00	22,00	28,00	24,25	180,6	14,06
1983	26,00	32,00	27,00	35,00	30,00	223,4	13,80
1984	35,00	43,00	36,00	47,00	40,25	299,7	12,48
1985	60,00	70,00	62,00	75,00	66,75	497,0	14,69
1986	90,00	105,00	95,00	125,00	103,75	772,5	17,95
1987	135,00	175,00	160,00	200,00	167,50	1247,2	20,77
1988	240,00	300,00	260,00	320,00	280,00	2084,9	21,56
1989	400,00	500,00	430,00	530,00	465,00	3462,4	21,86
1990	580,00	750,00	630,00	795,00	688,75	5128,4	21,35
1991	810,00	1000	900,00	1150,00	965,00	7185,4	19,30
1992	1260	1600	1422	1565	1461,75	10884,2	17,83
1993	1960	2420	2180	2390	2237,50	16660,5	17,68
1994	3450	4100	3700	3550	3700,00	27550,3	10,36

Kaynak : Tekel Tekirdağ Şarap ve İçki Fabrikası kayıtları.

1980 yılından itibaren deflate edilmiş olan ortalama sabit alım fiyatları genelde 1993 yılına kadar artış eğilimi içerisinde olmuştur. Ancak 1984 ve 1994 yılında 1980 yılındaki değerin altına düşmüştür.

Bu araştırma sonunda ülke genelinde olduğu gibi araştırma bölgesinde de şarap işletmeleri ile şaraplık üzüm üreticileri arasında hiçbir organizasyonun ve üretici örgütlenmesinin bulunmadığı, şarap ve üzüm üreticilerinin bu yönde yönlendirilmesinin, teşvik edilmesinin yararlı olacağı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca şarap piyasasında kampanya öncesi rekolte tahminlerinin sağlıklı bir şekilde yapılamadığı, ülke şarap tüketimine ilişkin ayrıntılı piyasa araştırmalarının bulunmadığı ve şarap işletmelerinin gerçek şarap üretim ve stok miktarlarının belirlenemediği bir piyasa düzeninde çalıştığı ve zaman zaman üzüm ve şarap üretiminde fazlalık ve yetersizlikler ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bu tür olumsuzlukların yasalarla düzenlenmesi ve kontrollerinin yapılması piyasada dengelerin oluşmasını sağlayacaktır. Sonuçta bölge düzeyinde yapılan bu araştırmanın, ülke çapında ve şarap sanayindeki verimliliği ve şarap pazarlamasını da kapsayacak şekilde genişletilmesi, araştırmanın farklı disiplinlerdeki bir uzmanlar grubunun ekip çalışması şeklinde organize edilerek yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

RESUME

UNE RECHERCHE SUR LA STRUCTURE AU MARCHE DES CERTAIN VARIETES DU RAISIN DE CUVE DANS LA REGION DE TRACE/TURQUIE

Cette recherche, qui porte sur les variétés de raisins comme Yapıncak, Semillon, Cincat et Papazkarası produites dans la région de Trace (Trakya) en quantité importante, a été effectuée afin de déterminer la situation actuelle et les

problemes relatifs a la commercialisation des variétés de raisins considérées. Pour effectuer la recherche, on a choisi 121 exploitations avec la méthode d'échantillonnage stratifié, et 34 usines du vin avec la méthode du chiffre réel. On a ensuite évalué les données concernant la période de production 1991/92, obtenues a travers des enquetes avec les échantillons. On a déterminé que le taux de commercialisation des variétés produites est de 93,68%, et que 51,35% des raisins cuve sont commercialisés aux usines privées, tandis que 48,65% sont destinés aux usines d'Etat (Tekel).

LİTERATÜR KAYNAKLARI

1. Açıl, A., F. ve E. Rehber, 1979. Nevşehir İlinde Üzüm Üretiminin Ekonometrik Analizi *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Yıllığı. 28, (3-4). .Ü. Ankara.*
2. Anonymous, 1993, Production Yearbook 1992. *Rome.*
3. Dilmen, B., 1978. Türkiye Bağcılığında Belirsizlik Sorunu ve Belirsizliğin Yüksek Olduğu Gaziantep İli Bağcılığının Ekonomik Analizi. (Doçentlik Tezi). *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Erzurum. (Basılmamış).*
4. Pirinçcioğlu, N., 1983. Türkiye Şaraplık Üzüm Üretimi, Şarap Sanayii'nin ve Dışsattım Olanaklarının Geliştirilmesi. *Milli Produktivite Merkezi Yayınları No:276. Ankara.*
5. Özışık, S. ve ark., 1994. 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Bağcılık Özel İhtisas Komisyon Raporu. *Tekirdağ.*